

тва (недвижими имоти) на училищното настоятелство, които надминават 100 хил.лв., решава той да стане патрон на училището²⁹. Освещаването на училище "Козма Тричков" във Враца се извършва на 29 юли 1895 г.

Оставената в наследство на училищното настоятелство къща в Букурещ е предмет на многократни разисквания в общинския съвет на Враца³⁰. На разширено заседание на последния, училищното настоятелство и редица видни граждани на Враца, между които Ботевият четник Стефанаки Савов, Николчо х.Антонов (първият кмет на града след Освобождението), Никола Димитракиев (внук на Димитраки Хаджитошев) и др. се взема решение тя да бъде продадена, а с паричната ѝ равностойност да се построи едно здание във Враца на по-видно място, от прихода на което да се ползва училищното настоятелство за вечни времена.³¹ До това решение се стига, тъй като след разтурянето на Добродетелната дружина и смъртта на Евлоги Георгиев нямало кой да се грижи за нея и че къщата, ако своевременно не се ремонтира ще стане съвсем необитаема.

Още през 1898 г. в сп."Училищен преглед"³² е поставен въпросът за по-скорошното пренасяне във Враца на костните останки на Козма Тричков, принесъл такава полза на града, като се съхранят в църквата "Св.Николай". Този призив за отдаване заслужената почит на "отличния гражданин" на Враца Козма Тричков не е чул от управниците и обществеността на родния му град, защото десетилетия по-късно, в 1941 г. врачанският вестник "Читалищно дело" апелира: "Внимание, врачани! Къде са... костите на най-заслужилите хора на Враца - Димитраки Хаджитошев, Козма Тричков, Григорий Найденов (оставил многомилионното си богатство за икономическото и културно повдигане на родния му град Враца през 1919 г. - б.м.)?³³ От същата публикация става ясно, че през 1837 г. гробът на Козма Тричков в Букурещ е открит и маркиран, но и до ден днешен костните му останки почиват в румънската столица.

Максимата, че "богатството е смъртно, а добродетелта безсмъртна", възприета от Козма Тричков се оказва вярна, защото неговата памет живее в родния му град, неговото име е патрон на едно от врачанските училища и десетки са онези, които благодарение на неговата щедрост са завършили образованието си в чужбина.³⁴ Интересно е, че един от тези стипендианти - изкусният художник-портретист Цено Тодоров е син на племенницата на Козма Тричков - Донка Стоянова Триčkова.

Емигрант в Румъния през 1866 г. става и Никола Хаджикръстев Върбанов - Войводов. Син на заможния врачански търговец х.Кръстьо Върбанов, Никола Войводов получава завидно за времето си образование, завършвайки реномирания френски колеж в Цариград College de Bebek. Природната интелигентност и добрата подготовка в колежа, където усвоява френски, английски и гръцки език, към които следва да се прибавят и турски, а по-късно и италиански и влашки, обуславят ранната изява на Никола Войводов като преводач и публицист. Още като ученик в Цариград той публикува в "Български книжици" преводите си "Пътувание около светът от г-жа Ида Пфайфер"³⁵ през 1858 г. и "Описание на Константинопол"³⁶ през следващата 1859 г. Пребиваването в турската столица, където многохилядната българска колония настойчиво издига исканията си за църковна независимост и наро-